

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur 3 maart – 12:00 uur 4 maart

5.1.2e

Directie Communicatie Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 'Eenname' kinderen met een beperking 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen Nederlandse Stichting voor het gehandicapte kind (NSGK) Zorgbonden (Nu'91, V&VN, CNV Zorg&Welzijn) 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- In tegenstelling tot gisteren wordt de uitspraak van minister De Jonge door alle ochtendkranten (buiten het FD) vandaag onder de loep genomen. De ochtendkranten toetsen of het inderdaad haalbaar is dat iedere volwassen Nederlander voor juli één prik gehad kan hebben. NRC kopt met 'Alle volwassenen voor juli een eerste prik – is dat haalbaar?' en De Telegraaf met 'Iedereen met prik zomer in?' terwijl AD zich afvraagt waar dat 'plotselinge optimisme' vandaan komt? Al met al zijn de kranten positief over het halen van 1 juli, maar stellen dat er nog een aantal 'mitsen en maren' aan het plan zitten. De plannen zijn haalbaar 'als de vaccins tenminste volgens schema worden geleverd', aldus de Volkskrant.
- Uit onderzoek van De Telegraaf blijkt dat 15% van de Nederlanders zich niet wil laten vaccineren of nog twijfelt. Angst voor bijwerkingen en voor eventuele langetermijneffecten – met name van de zogeheten mRNA-vaccins – speelt hierin een voorname rol, naast dat Covid-19 voor de meeste mensen geen groot gevaar vormt, stelt De Telegraaf. Respondenten maken zich zorgen over de maatschappelijke gevolgen voor degenen die zich niet laten inenten en stellen dat er meer ruimte moet komen voor debat zonder dat zij direct als 'wappie' worden weggezet.
- Deze zorgen worden vanochtend in de kranten ook besproken onder het mom van een vaccinatiepaspoort. NRC stelt dat er in hoog tempo door luchtvaartmaatschappijen, overheden en ngo's vaccinatiebewijzen worden ontwikkeld waarmee ingeënte mensen onder meer zouden kunnen reizen, maar dat over ethische vragen nog 'amper' wordt gesproken. Naast de 'vaccinrace' is er nu dus ook een 'race in vaccinatiecertificaten', aldus NRC. Het hoofdredactioneel commentaar van het NRC stelt dat het opengaan van de Europese grenzen belangrijker is dan de bezwaren tegen zo'n vaccinatiepaspoort en vraagt wat er overblijft van de grondrechtelijke waarde als je je niet laat vaccineren. Volgens het commentaar zouden mensen die zich niet willen laten vaccineren zich tijdelijk moeten laten testen als ze meer vrijheden willen. Het probleem daarvan is, volgens NRC, dat je alleen een testbewijs krijgt bij een commerciële test, waardoor je mensen verplicht kosten te maken voor meer vrijheid. Uit De Stelling van de Dag van De Telegraaf blijkt dat 42% vindt dat er een Europees vaccinatiepaspoort moet komen, 55% vindt van niet en 3% weet het niet.
- Daarnaast blijkt uit onderzoek van I&O Research dat de steun voor het coronabeleid is gedaald van 75% (eind januari) naar 62%. Volgens het onderzoek neemt de steun voor strengere maatregelen voor het eerst af. Eerder nam het vertrouwen juist af als er versoepelingen werden doorgevoerd, nu lijken de mensen de strenge maatregelen niet langer op grote schaal te steunen. 59% van de mensen vindt dat er versoepelingen moeten komen en 10% wil zelfs helemaal geen lockdown meer. 9% is juist voor een aanscherping van de regels is.
- Uit onderzoek van de Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind (NSGK) blijkt dat 72% van de kinderen met een handicap 'eenzamer is dan ooit' door de crisis. Ook voelt driekwart van de ouders/verzorgers zich onvoldoende gesteund door instanties om deze tijd door te komen. Directeur Henk-Willem Laan stelt dat kinderen met een handicap al vaker in sociaal isolement leven, maar dat dit probleem nu groter is dan voorheen.
- Onderzoek van Dagblad van het Noorden naar de vaccinleveringen en -voorraden wijst uit dat Nederland honderdduizenden vaccins tegen corona eerder kan inzetten. Nederland houdt nu vaccins op voorraad om te voorkomen dat er bij gebrek aan leveringen niet meer kan worden geprikt. RUG-hoogleraar Global Health Economics Maarten Postma stelt dat de grote voorraden overbodig zijn en dat, door de voorraden anders in te zetten, een half miljoen mensen in de komende maanden eerder hun prik kunnen krijgen.

Karakterisering van de berichtgeving

- Alle ochtendkranten, behalve het FD, toetsen de uitspraak van minister De Jonge dat iedere volwassen Nederlander voor juli één prik gehad kan hebben. De kranten zijn positief, maar presenteren ook de 'mitsen en maren'.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)
Slachtoffers

- Dertig gezinnen in Beemster zitten in quarantaine na een corona-uitbraak op basisschool De Blauwe Morgenster.
- In de fietsfabriek van Koninklijke Gazelle in Dieren zijn door een corona-uitbraak tientallen medewerkers besmet.

Informatiebehoefte
Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- In NRC worden vragen beantwoord over het vaccinatiecertificaat waarbij onder andere de Britse Royal Society (de Britse academie voor wetenschappen) wordt geciteerd: Zijn de benodigde systemen klaar voor het vakantiehoogseizoen?; Is vaccinatie afdoende om verspreiding te voorkomen en maakt het uit met welk vaccin je bent ingeënt?; Welke vrijheden

kunnen er verbonden worden aan de pas en is het wel eerlijk als mensen buiten hun schuld om (jongeren) niet gevaccineerd zijn en test het de rechten aan van mensen die niet gevaccineerd willen worden?; Werken bewijzen gezondheids surveillance door de staat in de hand?; Mag een werkgever vragen om een vaccinatiebewijs?; En is het gegarandeerd dat overheden vaccinatie data niet koppelen aan andere persoonsgegevens, zoals leeftijd of etniciteit?

- Zorgbonden **NU'91, V&VN, de landelijke huisartsenvereniging en het CNV Zorg & Welzijn** krijgen veel vragen van medewerkers over de werkzaamheid van het AstraZeneca-vaccin. Zo gaat ongeveer 10% van de vragen over de effectiviteit van het vaccin. NU'91, V&VN, de landelijke huisartsenvereniging en het CNV Zorg & Welzijn geven aan tot nu toe geen meldingen te hebben ontvangen van mensen die het vaccin weigeren.
- Op de social mediakanalen van minister De Jonge vraagt men of het AstraZeneca-vaccin moet worden ingezet bij 65+ers gezien het gebrek aan vertrouwen in dit vaccin. Ook geeft men (vooral mensen van 60 t/m 64 jaar) te hopen dat zij het Pfizer-vaccin krijgen in plaats van het AstraZeneca-vaccin.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Uit onderzoek van de **Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind (NSGK)** blijkt dat 72% van de kinderen met een handicap 'eenzamer is dan ooit' door de crisis. Ook voelt driekwart van de ouders/verzorgers zich onvoldoende gesteund door instanties om deze tijd door te komen. Directeur Henk-Willem Laan stelt dat kinderen met een handicap al vaker in sociaal isolement leven, maar dat dit nu groter is dan voorheen. De kinderen hebben vaak geen 'speelkameraadje' in de buurt wonen en de plekken waar ze nu naartoe moeten om vrienden te ontmoeten zijn vaak niet voor hen toegankelijk, stelt Laan. Door 'spelboxen' te versturen met aangepaste apparatuur hoopt Laan dit isolement tegen te gaan.
- Het EMA is begonnen aan de beoordeling van het Russische Spoetnik-vaccin.
- Onderzoek door **neuro-immunoloog Martijn Hoogeveen, internist Ellen Hoogeveen (Jeroen Boschziekenhuis) en Eric van Gorp (Erasmus Medisch Centrum)** toont aan dat corona net zo seizoensgebonden is als de griep. "Vanaf volgende maand kunnen we de meeste maatregelen afbouwen." Het omslagpunt van het griepseizoen ligt in maart, april.

Betekenisgeving

Welke waarschuwingen en oproepen worden gedaan?

- **Voorzitter Acute Zorg Noord-Holland & Flevoland Mark Kramer** waarschuwt bij talkshow Op1 voor het oplopende aantal besmettingen. Volgens Kramer kijken we naar een 'smeulende vulkaan' waarvan we niet weten of die uitbarst.
- Wieheeftmijngegevens.nl heeft een speciale website gelanceerd: MijnGGDgegevens.nl waarbij mensen een aanvraag kunnen doen voor een onderzoek naar hun persoonlijke gegevens. De organisatie wil meehelpen om toekomstige datalekken te voorkomen. **Mede-oprichter Dennis Meijer** hoopt dat de GGD hem benaderd voor samenwerking, dit is tot op heden nog niet gebeurd.
- **Voetbalclub Almere City FC** heeft de 1351 supporters die zondag in het stadion waren bij de thuiswedstrijd tegen SC Cambuur oproepen om zich vrijdag opnieuw te laten testen. De club komt met deze oproep na de 'negatieve' berichtgeving' over het percentage mensen dat zich niet liet testen na de cabaretvoorstelling van Guido Weijers.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Uit onderzoek van Dagblad van het Noorden naar de vaccinleveringen en -voorraden blijkt dat Nederland honderdduizenden vaccins tegen corona eerder kan inzetten. Nederland houdt nu vaccins op voorraad om te voorkomen dat er bij gebrek aan leveringen niet meer kan worden geprikt. **RUG-hoogleraar Global Health Economics Maarten Postma** stelt dat de grote voorraden overbodig zijn en dat, door de voorraden anders in te zetten, een half miljoen mensen in de komende maanden eerder hun prik kunnen krijgen. Postma stelt dan ook voor om de prikken die gezet kunnen worden, zo snel mogelijk te zetten.
- NRC stelt dat er in hoog tempo door luchtvaartmaatschappijen, overheden en ngo's vaccinatiebewijzen worden ontwikkeld waarmee ingeënte mensen onder meer zouden kunnen reizen, maar dat over ethische vragen nog 'ampere' wordt gesproken; want hoe ga je onderscheid maken tussen mensen? Naast de 'vaccinrace' is er nu dus ook een 'race in vaccinatiecertificaten' aldus NRC. Het hoofdredactioneel commentaar van het NRC stelt dat het opengaan van de Europese grenzen belangrijker is dan de bezwaren tegen zo'n vaccinatiepaspoort en stelt de vraag wat er overblijft van de grondrechtelijke waarde om je niet te vaccineren. Mensen die zich niet willen laten vaccineren (17%; onderzoek van het RIVM) zouden zich tijdelijk moeten laten testen als ze meer vrijheden willen. Maar het probleem daarvan is, volgens NRC, dat je alleen een testbewijs krijgt bij een commerciële test, waardoor je mensen verplicht kosten te maken voor meer vrijheid.
- **Filosoof en bijzonder hoogleraar publiek begrip van de wetenschap Bas Haring (Universiteit Leiden)** is het eens met het plan van D66-lijsttrekker Sigrid Kaag om mensen met een vaccinatiebewijs meer vrijheden te geven. Hij vindt het een zwak argument als mensen het discriminatie vinden. "Discriminatie is heel verstandig, tenzij het op oneigenlijke grond is." **Emeritus-hoogleraar ethiek Paul van Tongeren (Nijmegen en Leuven)** zegt dat van verschil in vrijheden geen sprake is omdat mensen zonder vaccinatie met een negatieve test dezelfde vrijheden hebben. Hij vindt het 'overdreven' dat er wordt gesproken over ongelijke behandeling. Volgens Haring 'vreest' het kabinet dat het belonen van vaccinatie neerkomt op indirecte 'vaccinatiedwang'. Van Tongeren denk dat de angst van het kabinet te maken heeft met het grotere probleem van 'vaccinweigerers'. "Denk aan de eerdere discussie over ouders die hun kinderen niet willen laten inenten, maar wel de kinderen naar de crèche willen brengen." Haring vindt het enige sterkte argument tegen Kaags plan dat 'gezonde' jongeren nu langer moeten wachten op vaccinatie. "Jongeren worden nu al dubbel gepakt: ze

moeten zich inhouden voor de kwetsbaren, terwijl dat voor deze groep extra moeilijk is. Vervolgens moeten ze in hun werkende leven opdraaien voor alle kosten die gemaakt worden. Het idee dat je jongeren eerder vaccineert om ze meer vrijheid te gunnen, hoe contra-intuïtief dat ook klinkt, vind ik het overwegen waard."

- **Berber Bijma, voorzitter van stichting Stop Onnodige Vrijheidsbeperking In De Zorg**, uit bij talkshow Op1 kritiek op de verpleeghuizen die volgens haar maatregelen hanteren die soms 'onnodig streng' zijn. Volgens Bijma hebben deze regels een negatieve invloed op de kwetsbare ouderen in Nederland.
- In de ochtendkranten wordt kort teruggeblikt op de explosie in de GGD-teststraat in Bovenkarspel. Het AD stelt dat 'uitgerekend' in de regio waar het besmettingsaantal hard de GGD het 'zwaar' te verduren kreeg: "De schade viel mee, maar de verontwaardiging is groot", aldus het AD.
- Het AD kopt: 'Gezondheidsraad: Vitamine D is 'geen wondermiddel', maar grote winst als kwetsbaren het zouden slikken'. **Vice-voorzitter van de Gezondheidsraad Marianne Geleijnse** zegt dat al langer het advies is aan 'kwetsbare' doelgroepen om extra vitamine D te slikken. Dit advies wordt slecht opgevolgd. Er is volgens de raad 'hele grote winst te behalen' als mensen dat advies wel zouden opvolgen. Een aantal wetenschappers riep in oktober op aan iedereen om vitamine D te slikken. Volgens hen is de kans kleiner dat je corona oploopt en als je tóch ziek wordt kan de ziekte minder ernstig verlopen. De afwachtende houding van de Gezondheidsraad schiet bij de wetenschappers in het 'verkeerde keelgat'. Ook 'frustreert' het **hoogleraar immunologie Huub Savelkoul (Universiteit Wageningen)**: "Er zijn steeds meer studies die het voordeel van vitamine D aantonen. Het lijkt alsof het ons niks interesseert dat mensen er in het ziekenhuis komen en doodgaan."
- Op de social mediakanalen van minister De Jonge negatieve reacties op de post dat besmettingen in verpleeghuizen afnemen en dat dit in contrast staat met de stijgende besmettingscijfers bij de totale bevolking. Zij geven aan dat het percentage positieve tests ook al daalt, dus dat de hogere besmettingscijfers alleen komen door het veel meer testen.

Hoe wordt naar de overheid(smaatregelen) gekeken?

- De ochtendkranten toetsen vanochtend of het, zoals, minister De Jonge aangaf, haalbaar is dat iedere volwassen Nederlander voor juli één prik gehad kan hebben. Zo kopt NRC met 'Alle volwassenen voor juli een eerste prik – is dat haalbaar?', De Telegraaf met 'Iedereen met prik zomer in? Trouw met 'Ligt er een vrije zomer toch in het verschiet? En AD vraagt zich af waar dat 'plotselinge optimisme' vandaan komt? De kranten concluderen dat de berekeningen van de Jonge en het RIVM kloppen, maar stellen dat er nog een aantal 'mitsen en maren' aan het plan zitten. De belangrijkste punten zijn voornamelijk het zorgen voor voldoende vaccins en het is de vraag of de GGD's en huisartsen de geplande prikaantallen aankunnen. Al met al zijn de kranten positief over het halen van de plannen, maar stellen wel dat alles goed moet gaan om de deadline te halen. Zoals Trouw stelt; 'Ondertussen is dromen over een zomer met meer vrijheden helemaal niet zo gek.' De Volkskrant neemt een slag om de arm en stelt dat het haalbaar is, 'als de vaccins tenminste volgens schema worden geleverd.' **Medisch directeur van Pfizer Marc Kaptein** is bij talkshow Op1 positief gestemd over het halen van de juli deadline die minister De Jonge heeft gesteld. Volgens hem zijn er voldoende vaccins die op tijd kunnen worden geleverd. **Voorzitter Acute Zorg Noord-Holland & Flevoland Mark Kramer** is minder positief en stelt vraagtekens bij of de GGD de benodigde priksnelheid aankan en of de vaccins op tijd zullen worden geleverd.
- Chef-politiek van het AD Hans van Soest vindt dat het kabinet meer duidelijkheid moet geven over hoe de periode wordt overbrugd tot iedereen is gevaccineerd. Van Soest waarschuwt voor een 'tweedeling' van de maatschappij waar straks mensen die ingeënt zijn meer vrijheden hebben, terwijl de rest thuis moet zitten. Het kabinet moet duidelijkheid scheppen om ervoor te zorgen dat dit niet gebeurt, stelt Van Soest.

Opiniepeilingen

- I&O Research stelt dat de steun voor het coronabeleid is gedaald van 75% (eind januari) naar 62%. Volgens het onderzoek neemt de steun voor strengere maatregelen voor het eerst af. Eerder nam het vertrouwen juist af als er versoepelingen werden doorgevoerd, nu lijken de mensen de strenge maatregelen niet langer op grote schaal te steunen. 59% van de mensen vindt dat er versoepelingen moeten komen en 10% wil zelfs helemaal geen lockdown meer. Daartegenover staat dat 9% juist voor een aanscherping van de regels is.
- Uit De Stelling van de Dag van De Telegraaf blijkt dat 42% vindt dat er een Europees vaccinatiepaspoort moet komen, 55% vindt van niet en 3% weet het niet. Ruim de helft van de respondenten ziet dit plan niet zitten, mede omdat dit volgens hen 'discriminerend' zou zijn. Voorstanders van het paspoort vinden dat het 'asociaal' is om je in een pandemie niet te laten vaccineren en vinden dat antivaxxers de vrijheidsbeperkingen zullen moeten accepteren.
- Uit onderzoek van De Telegraaf blijkt dat 15% van de Nederlanders zich niet wil laten vaccineren of nog twijfelt. Angst voor bijwerkingen en voor eventuele langetermijneffecten – met name van de zogeheten mRNA-vaccins – speelt hierin een voorname rol, naast dat Covid-19 voor de meeste mensen geen groot gevaar vormt, stelt De Telegraaf. Respondent Lauren Horjus maakt zich zorgen over de maatschappelijke gevolgen voor degenen die zich niet laten inenten. Zo stelt hij dat de 'sociale druk' om je te laten vaccineren 'groot' is, mede door het vaccinatiepaspoort. Respondenten die zich niet willen laten vaccineren geven aan dat er meer ruimte moet komen voor debat zonder dat zij direct als 'wappie' worden weggezet.